

Ne csak egyszer

Szép, hogy a mezőgazdasági nagyüzemek erősödésével, megszilárdulásával egyre többet gondolnak a munkából kikopott öregekre, magatehetetlenekre is. Legutóbb az országgyűlésen jelentős intézkedések születtek, hogy enyhítsünk az idős emberek sorsán. A szegedi járás területén működő mintegy 70 szövetkezetben, szakszövetkezetben igen sok a szociális segélyre, támogatásra szoruló ember. A szegedi járási népi ellenőrzési bizottság is vizsgálta, hogyan történnek velük a szövetkezetekben, milyen támogatást, segélyt utalnak ki részükre.

Az ásothalmi Szabadságharcos Tsz-ben 1968-ban 38 ezer forintot terveztek szülési, gyermekápolási, öregségi segélyre és egyéb juttatásokra. Kifizettek 47 ezer forintot. A deszki Kossuth Tsz-ben a tervezett 145 ezer forinttal szemben 378 ezer forintot, a kisteleki Magyar-Szovjet Barátság Tsz-ben pedig a tervezett 35 ezer forinttal szemben 45 ezer forintot költöttek ilyen nemes célokra.

Általában a tervezett szociális alapok, egy-két termelőszövetkezet kivételével, nem fedezik a tényleges szükségletet. A kisteleki Magyar-Szovjet Barátság Tsz-ben 1967-ben például 39 ezer forintot szánt a szociális alapból ilyen felhasználásra, tavaly viszont csak 35 ezer forintot terveztek. Ez is bizonyítja, hogy általában a betervezett szociális alapok nagyságát nem a szükséglet, hanem az dönti el, hogy az elkészített éves terv pénzügyileg mennyire aktív, illetve a zárszámadásban mennyit képes tartalekolni.

Maradjunk csak a példánál. Érdekesen alakulnak a számok. Mindhárom szövetkezetben a szülési, gyermekápolási és betegségi segélyre a tervezettnél többet használtak fel tavaly. Az ásothalmi Szabadságharcos Tsz-ben 142,9 százalékot, a deszki Kossuth Tsz-ben 126,9, a kisteleki Magyar-Szovjet Barátság Tsz-ben pedig 160 százalékot. E tételek kifizetését azonban jogszabály írja elő. Nyilvánvaló, a közös gazdaságok eleget tesznek a jogszabálynak. Az öregek segélyezését viszont nem jogszabály, hanem az emberi humanitás, a nagyüzem „emberi arca” szabja meg. Talán azért is, hogy lényegesen kevesebb gondossággal, törődéssel, alacsonyabb összeggel tervezik az öregek segélyezését. Hiszen megint e három példánál maradva; csupán a deszki Kossuth Tsz-ben haladja meg a tervezettet, mert a tagság fontosnak tartja, hogy az öregeknek is örömet, fehér kenyeret szerezzen. Az ásothalmi Szabadságharcos Tsz-ben e célra egyáltalán nem fordítottak pénzt, a kisteleki Magyar-Szovjet Barátság Tsz-ben mindössze 2 ezer forintot költöttek 1968-ban az öregek segélyezésére.

A szegedi járás tsz-einek kétharmada gyenge gazdaság, nyilvánvaló, hogy a pénzügyi lehetőségek is korlátozottak. Legtöbb helyen az öregek segélyezése, illetve a tapasztalható hibák, hiányosságok gazdasági okokra vezethetők vissza. Ez mégsem menti a közös gazdaságok vezetőit, hiszen lényegesen többet segíthetnének. Nem korlátozható ez, csupán az öregek napjának a megtartására, mint az ásothalmi Szabadságharcos Tsz-ben.

A támasz nélkül maradt tsz-tagok körülményeinek javítására olyan megoldásokat kell keresni, amelyek megfelelnek a tagság igényeinek. Lehetne olyan épületek kialakítani, esetleg klubszerveket is, ahol az egyedülálló öregek bent lakhatnának, vagy gyengélkedő szobákat. Valamilyen törítés ellenében, vagy a meglévő vagyonának átadásával, vagy a nyugdíj meghatározott százalékáért. A tsz-a szociális alappal adná a különbözetet. Különösen a kezdeti időszakban állami támogatás is szükséges lenne ehhez. A szegedi járási tanács az öregek érdekében tett már egy lépést, mégpedig a községek részére fölajánlott egy összegű, öregek otthona létesítésére, de egyetlen falu, község sem fogadta el, nem vállalta a megvalósítást. Nem maradna eredménytelenül, ha a szövetkezetek szociális bizottságai jobban együttműködnének a tanácsokkal e tekintetben is.

Napjainkban a szövetkezetek, szakszövetkezetek látványosan az öregek napja megrendezésével „tudják le” adósságukat. Az öregek többet kérnek, többet követelnek. Ne csak az öregek napján, egy esztendőben egyszer nyissák rájuk az ajtót, gondoljanak rájuk, törődjenek velük, hanem többször is. S az igazság, ezektől a szocialista nagyüzemektől ezt ma már joggal várják.

Sz. Lukács Imre

Magasnyomású vízhalózat Sándorfalván

Nincs még száz esztendő Sándorfalva. Évről évre szépül, csinosodik. A szegedi járás egyik legnépesebb községe. A lakosság majdhogyan hat ezer fő. A keresők 50 százaléka a mezőgazdaságban, 50 százalék pedig az iparban található.

Sajátos, nagyra nyúló terület ez. A lakosságnak csupán tíz százaléka él tanyákon. A község összes területéből 790 hold a belterület. Az összes utcáknak a hossza 38 kilométer. Átlagosan 26 méter szélesek ezek az utcák. Ez azt is jelenti, hogy a járdák hossza 79 kilométer. Egy-egy nagyobb beruházásnál ezért nagyon meg kell gondolni, hova fordítják a forintosokat. Nagy összegbe kerül, ha valamit korszerűen, a mai igényeknek megfelelően akarnak megvalósítani. Két körzeti orvos, fogorvos, állatorvos működik Sándorfalván és önálló gyógyszerész is van. Hosszú viták és spórolgatás után hozzáfoglaltak egy új egészségház építéséhez, ami 1971-ben készül el, erre 2,7 millió forintot költenek. Ennél is nagyobb jelentőségű a készülő vízhalózat. Ugyanis tízmillió forintos beruházási költséggel társulati alapon a község magasnyomású vízhalózatot kap. Ez azt jelenti, hogy 40 kilométer hosszúságú nyomóhálózatot építenek ki.

Postás a hóban

Napönként: taposunk mi is hóba havat, hóba latyakot, de azért harminchat kilométerre nehezen szánunk rá magunkat. Van, akinek ennyire a kötelező napi „séta” telen. Nyáron mehet kerékpárral is, hóban csak a saját lábán.

Ruzsa postásai körülbelül ekkora területet járnak be. Inkább többet, mint kevesebbet, mert a hivatalos elosztáskor csak a dűlőutakat mérték, a tanyai bejárókat nem. Csomagjuk induláskor 15 kilóval húzza a vállukat szabadföldes napon túléli a húzat is. Ha valaki kézbesítőt helyettesít, csak egyszer teszi...

Öten járnak Ruzsán az irdatlan nagy határt. A hivatalvezető szerint mindről írhatnánk, mert panasz még nem érkezett egyikre sem. Hogy mégis a Lapos dűlő, Keresztesi dűlő, Négyokru sor, meg a Ruki erdő alja kézbesítőt említhetjük név szerint, annak egyedüli magyarázata, hogy levelet hozott erről a területről a posta a szerkesztőségbe.

„Adjanak egy kis helyet a lapban kéresemnek — olvassuk a levélben —, mert ezúton szeretném megköszönni Vass Kálmán kézbesítőnek, hogy a rossz utak ellenére is pontosan megjelent nálunk mindennap a Délmagyarországgal. Nagyon örülünk, hogy friss újságot kapunk. Amikor szabadságon volt, a helyettese egy héten egyszer ha küldött, de nálunk nem volt egyszer sem. Ha nekünk ilyen kézbesítőnk lenne, akármilyen nehezen is, de lemondanánk a lapot, mert hetenkénti egy-kettőt nem érné meg előfizetni. Pedig itt, tanyán egyetlen szórakozásunk e kedves lap és a rádió még, föltéve, ha jó. Sokszor marad csak az újság, s ezt küldjék nekünk továbbra is”.

Sok levél érkezik hozzánk napról napra. Jólesik olvasni köztük ilyeneket is.

Kedves Vass Kálmán! A mi sorainkat is viszi a nagy hóban, akkor is, amikor az érintetlen fehér sivatagban utat tör magának, hogy eljusson 234 tanya 794 lakójához a levél. Mondják, amikor mi már a gallért is föl-hajtuk a kabátot, a tanyai

TANYA TÉLEN

Horváth Dezső felvétele

Ledöntött kőkerítés

Lassan másfél esztendeje, hogy a falvakban történő kisebb-nagyobb szabálysértési ügyeket első fokú hatóságként a községi tanács külön kis bizottsága, „bíróháza” tárgyalja és a szükséglet szerint törvényes büntetést szab ki. Azért illik a bíróság szó erre a testületre, mert főlépítése hasonlít magasabb testvére összetételéhez és a rá háruló ügyeket is legalább olyan gondossággal tárgyalja.

— Van-e társadalmi háson abból, hogy a járási tanács leadta ezt a hatáskört? Van-e tekintélye a helybéli közből szerveződött törvénykező testületnek?

Dr. Bodó István, a tápéi községi tanács elnöke egyszerre felel igennel mindkét kérdésre. Példákkal bizonyít:

— Többször követett el egyik emberünk szabálysértést. Ha lelegette a jószágát a község rőzsáit, behívták Szegedre, befizette a száz forintot, és el volt intézve. Most is kárt tettek a malacjai a parkban. Azzal jön hozzám: mondjad, mennyit fizessek, de ide ne hívass! Gyerekkori barátaim ne ítéljenek énefelettem! Szégyen ide, szégyen oda, megbírságotlák gyerekkori játékszótársai. Meg is mondták neki, hogy vigyázzon jobban, de úgy figyelmeztették, mint akik nemcsak eddigi dolgait ismerik, de a soron következő eseteknek is szemtanúi lehetnek. Szerencsére ez annyira sértő volt számára, hogy azóta zárva tartja az állatokat. Megnyit az önkiszolgáló áruház, egy jól öltözött fiatalasszony kipróbálta, kell-e itt fizetnie mindenkinék. Csak egy apró zacskó kávé telt el. Szembenezni ilyen vétség miatt az ismerősökkel, esetleg szomszédokkal, akik tudják, hogy távolról sincs rászorulva — sokkal inkább visszahajlítja a kiserős következő pillanatában, mint az eddigi egyszemélyes, idegen ügyintéző kötelességszerű intő szava és a pénzbírság.

Nem tárgyal nagy ügyeket a bíróság, de sok olyan emberrel van dolga, akik apróbb félreuccsúsásaikkal sértik a társadalmi együttélés szabályait. Szerencsére mérlegelésénél nem hagy-

hatjuk figyelmen kívül, hogy a fiatalok egyre többször kényserítik különmunkára a bizottság tagjait. Bandáznak. Bizonyítani kéne, ki az erősebb. Ott épült a sarkon egy szép kőkerítés, aki azt ledönti, az az erősebb. Furcsa virtus. Legálább olyan óriási cselekedet, mint amikor leül a fiatalember a tanácsháza előtt az útra, a busz elé, hogy ne tudjon indulni. Hadd lássa a falu népe, hogy ő aztán igazán nem tucatember.

— A KISZ falusi szervezete nem ad programot — mondja a tanácselnök, sőt igyekszik bizonyítani, hogy nincs is ilyen helyi programadásra szükség. A művelődési ház — másutt is így van — elsősorban azokat hívja szakkörökbe, művelődési csoportokba, akikkel produkálni, mutatni lehet, bizonyítani, hogy milyen nagyszerű munka folyik falai között. Ezentúl ereje, de a mai szervezési körülmények között lehetősége sincs rá, hogy ne csak azokkal foglalkozzon, akikre neki van szüksége, hanem azokkal is törődjön, akik közreműködés nélkül életük célját a kerítésdöntésben látják, ricsajra hangolják torkukat, olyan bandában érzik embernek magukat, amelyet mi társadalmunktól idegennek vallunk.

H. D.

Még mindig: majd...

Egyik vasárnapi cikünkben a pálinkafőző üstök melől visszakanyarodtunk a kereskedelem gyümölcésárúsító nyári tevékenységére. Arra a következtetésre jutottunk, hogy nemzeti kincsnek számító gyümölcstermésünkre méltatlan sors a pálinkává változás. Néhány olvasónk szót tette, hogy sok mindent lehetne még csinálni a gyümölcsből. Idejében persze, előkerült beszélgetés közben a szatymazi „léüzem” sorsa is.

Szégyen — nem szégyen, helyreigazítással kell kezdenünk ezt a témát. Június 19-én hírtl adtuk, hogy megkezdte próbaüzemelését a MEK szatymazi tranzittelepén az a korszerű atomtárgépsor, amely a szabadtéri játékok időszakára már friss, vitamindús gyümölcsléhez juttatja városunk vendégeit és törzslakóit. Nem juttatta. Ma sem kóstolhatjuk, hiába csigázták föl érdeklődésünket más újságírók is.

A tervek szerint ez a gépsor naponként kilencven mázsa gyümölcset dolgoz föl — még mindig csak majd. Előrelépés ugyan van, mert az almale gusztyos címkéjét már jóváhagyta a zsűri, de hogy milyen is lesz a Fini névre hallgató natúr almale, az alapos szemléletes tájékoztatás ellenére is inkább csak a fantáziára van bízva.

Menet közben ugyanis hamar kiderült, hogy kellene a sorba kapcsolt gépekhez egy szerelő meg egy pótkatarrész. A szerelő méretei a szokásosak, a „szerkezeti elem” pedig akkora, mint a Fecske cigaretta doboza. Tellek, levél — oda, vissza, itt sürgetik, a cég válaszol. Végre küld egy mérnököt, tekintené föl a helyzetet, kell-e valóban az a pótkatarrész. Zsebben hozhatná a mérnök a rosszul sikerült apró valami tökéletes mészát, de csak körüljárja, megállapítja, hogy így valóban nincs rendben.

Valakinek nem fájt ebben a rendkívüli ügykezzettel teremtő rekordokat mutogató idején, hogy Szatymazon nem tudtak földolgozni naponta kilencven mázsa gyümölcset — számocát, meggyet, cseresznyét, rengeteg őszibarackot, almát és mást abból az áradatból, ami a szállítást már nem viselte volna el károsodás nélkül. Láttam gazdát a nyáron, aki azzal „szórakozott” tehetetlenségében, hogy a félszentes bamba borjú ki tudja-e köpni az őszibarack

magját. Hadd egyen, ha izzik neki!

Kapásból meg tudnánk mondani, mennyit vásárolt föl az ideén az állami kereskedelem. De azt körülírni sem merik, mennyit nem vettek meg. Nem ez a több, de sok.

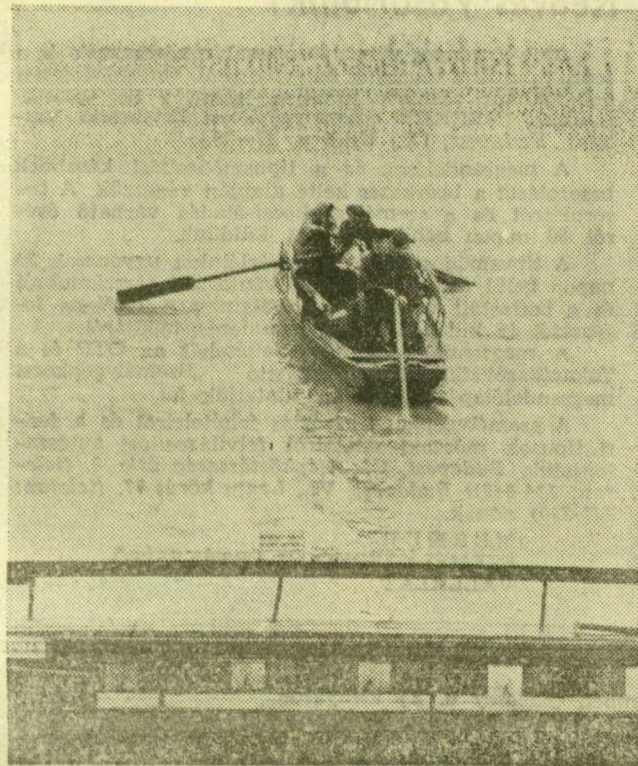
Ha leég egy szalmakazal, csapásnak vesszük, sajnáljuk akkor is, ha tavalyi volt a szalma. A mindennapi kilencven mázsát sajnálja valaki azon kívül, aki termelte? Pedig a miénk volt — vagy lehetett volna a miénk.

Azóta már 800 mázsa almát feldolgoztak. Addig juttattak vele, amíg a hibás alkatrészek nem értek. Itt tartályba rakják, hűtik, hogy tovább finomíthassák majd a szerkezet megérkezése után. Tíznap adagot sikerült tehát már megmenteni. Nem merem elővenni a kalendáriumot, hogy megnézzem, számacsáréstól mennyit nem sikerült.

Olyan gyümölcset dolgoztak volna föl, amiből vagy nem lett semmi, vagy pálinkává válik.

Ennyi a helyreigazítás.

Horváth Dezső

LADIK A TISZÁN. Van ugyan motoros kompjája is Tápnak, de a gép romlandó. A révések ókori eszköznek mondják a ladikot, de ilyenkor előszólják nyugdíjából egy kis szolgáltatásra. Régi szerszámnál a szokás is régi: evez az utas is. Most csupa asszony ül benne, kevesebb az erő, mégis gyorsan halad. Vagy talán éppen azért? A révész is férfi.